

МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ВЧИТЕЛІВ ЕКОНОМІКИ НА КУРСАХ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

УДК 378.147:004

Рєутова В.В.

Представлено модель процесу розвитку інформаційної культури вчителів економіки у процесі підвищення кваліфікації, в основу якої покладено відповідні педагогічні засоби та методи; розкрито сутність і зміст цих засобів та методів.

Ключові слова: інформаційна культура, модель розвитку, вчителі економіки, підвищення кваліфікації.

Представлена модель процесса развития информационной культуры учителей экономики в процессе повышения квалификации, в основу которой положены соответствующие педагогические средства и методы; раскрыта сущность и содержание этих средств и методов.

Ключевые слова: информационная культура, модель развития, учителя экономики, повышение квалификации.

The model development process information culture economics teachers in the process of advanced training, which is based on appropriate pedagogical tools and methods, the essence and meaning of these tools and techniques.

Keywords: information culture, development model, teachers economic, advanced training.

Постановка проблеми. Одним із пріоритетних напрямів розвитку шкільної освіти в Україні є підвищення якості економічної підготовки школярів, засноване на використанні інноваційних інформаційних технологій. Утвердження відповідного формату професійної діяльності вчителів економіки пов'язане з наявністю в них високого рівня інформаційної культури.

Формування інформаційної культури особистості здійснюється передусім у процесі організованого навчання інформатики та інформаційних технологій у школі та фаховій підготовці. Знання, уміння й навички, набуті на етапі навчання в загальноосвітній школі, мають загальний характер, далекий від специфіки реальної професійної діяльності вчителя економіки.

Як відзначає І. Воротнікова: «Сучасний учитель може отримати навички використання інформаційно-комунікаційних технологій самостійно, або на курсах користувачів, але такі знання, на жаль, дуже часто формують тільки технологічну компетентність, що дає можливість працювати з окремими програмами, але не допомагає змоделювати та провести урок з використанням електронних засобів навчального призначення» [3].

Виходячи з вищесказаного, розвиток інформаційної культури вчителя економіки набуває особливого значення в процесі підвищення кваліфікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам формування інформаційної культури майбутніх учителів присвячені праці А. Авзалової

[1], Т. Бабенко [2], М. Жалдака [4], О. Значенко [5], А. Клименко [6], А. Коломієць [7], Р. Коробкова [8], О. Разинкіної [10], Л. Шевцової [12], О. Шиман [13]. Питання формування інформаційної культури вчителів у післядипломній освіті висвітлені в роботах І. Воротнікової [3]. І. Смирновою розглянуто питання формування інформаційної культури вчителів економіки в умовах фахової підготовки [11].

Аналіз існуючих досліджень і публікацій засвідчив, що в них не знайшов належного висвітлення алгоритм розвитку інформаційної культури вчителя економіки в процесі підвищення кваліфікації, що вказує на актуальність відповідних досліджень.

Научно й стисло алгоритм розвитку інформаційної культури вчителів економіки в післядипломній освіті доцільно представити у вигляді моделі – матеріально реалізованій (унаочненій) системі, що адекватно відображає предмет дослідження, і вивчення якої дає змогу отримати нову інформацію про цей предмет [9, с. 66].

Обґрунтування авторської моделі розвитку інформаційної культури в процесі підвищення кваліфікації і є *метою статті*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана у межах дисертаційного дослідження «Розвиток інформаційної культури вчителів економіки в системі післядипломної освіти», включеного до плану наукових досліджень кафедри управління навчальними закладами і педагогіки вищої школи Класичного приватного університету «Оновлення концептуальних засад української професійної освіти на етапі євроінтеграції» (№ держ. реєстрації 0109V002114).

Виклад основного матеріалу дослідження. У наших попередніх дослідженнях показано, що інформаційна культура вчителя економіки – це професійна якість, що характеризується настановами на самовдосконалення відповідно до еволюції інформаційних технологій; комп'ютерною грамотою, базовими аналітичними вміннями; вміннями використання актуальних інформаційних технологій у процесі виконання професійних функцій, а також ступенем включення у професійне сітєве співтовариство.

Необхідними та достатніми педагогічними умовами розвитку інформаційної культури вчителів економіки в процесі підвищення кваліфікації є:

- інформування слухачів про загальні світові й вітчизняні тенденції розвитку інформаційно-освітніх технологій;
- використання досвіду слухачів із застосування інформаційних технологій у навчальному процесі;
- навчання слухачів використанню інноваційних апаратно-програмних засобів з метою вдосконалення викладання предмета «Економіка»;
- насичення курсової підготовки з підвищення кваліфікації завданнями, що потребують використання інформаційних технологій;
- безпосередня та опосередкована педагогічна підтримка розвитку інформаційної культури в очному та дистанційному періодах.

Найбільш прогресивною формою підвищення кваліфікації вчителів взагалі та вчителів економіки зокрема, на сьогодні виступає очно-дистанційна форма навчання. На нашу думку, саме ця форма відкриває найбільші можливості у формуванні інформаційної культури.

Розроблена модель розвитку інформаційної культури розрахована саме на таку форму курсової підготовки. Докладно розглянемо зміст і сутність складових цієї моделі.

Послідовність форм та засобів формування інформаційної культури слухачів курсів підвищення кваліфікації відображено в логіці організаційно-настановчого, базового, дистанційного й контрольного етапів.

Перший, **організаційно-настановчий** етап, співвідноситься з організаційно-настановчою сесією на першому тижні навчання й інтегрує:

- вхідне діагностування з інформаційної культури (у межах комплексного вхідного діагностування);
- інформаційно-методичне забезпечення використання інформаційних технологій у самостійній роботі слухачів (інструктаж з тьюторами з питань використання інформаційних технологій у процесі підвищення кваліфікації, надання методичних матеріалів в електронній формі на інструктивно-методичних заняттях).

Другий, **базовий етап**, також асоціюється з організаційно-настановчою сесією на першому тижні навчання. Зміст цього етапу формують:

- інформування слухачів про світові тенденції інформатизації середньої освіти на лекціях-прес-конференціях, лекціях-презентаціях відповідної тематики;
- знайомство із сучасними електронними засобами навчального призначення (ЕЗНП), які доцільно використовувати в процесі викладання економіки, на практичних заняттях;
- створення слухачами електронних засобів навчального призначення на індивідуальних практичних заняттях;
- вивчення слухачами рекомендованої літератури за модулями робочого плану;
- пошук студентами інформації щодо інноваційних технологій викладання економіки в Internet у межах самостійної роботи.

Окрім того, відбуватиметься методична підтримка пізнавальної діяльності слухачів у ході індивідуальних консультацій із викладачами.

Комплекс організаційних засобів базового етапу інтегровано у спецкурс «Комп'ютерно орієнтовані методичні системи навчання у професійно-педагогічній діяльності вчителя економіки». У свою чергу, форми й методи організаційно-настановчого та базового етапу сконцентровано в «Організаційно-настановчому» модулі підвищення кваліфікації.

Третій, **дистанційний етап** асоціюється з дистанційною частиною курсової підготовки та інтегрує такі модулі підвищення кваліфікації, як «Педагогіка і психологія», «Професійний», «Підготовка та виконання завдань тестового контролю», «Виконання індивідуальних педагогічних проєктів».

Дистанційна частина курсової підготовки може бути умовно поділена на чотири складові.

До першої складової відноситься засвоєння змісту психолого-педагогічного, соціогуманітарного та професійного модулів, а також виконання колективних педагогічних проєктів, де провідними виступають такі засоби:

- діалогова взаємодія вчителів економіки у професійному мережевому співтоваристві;
- використання слухачами «хмарних» та віддалених інформаційно-професійних сервісів;
- використання слухачами індивідуальних цифрових пристроїв;
- дистанційне консультування на основі обміну інформацією (навчальними матеріалами) між викладачами (тьюторами) та слухачами в електронному вигляді шляхом використання Skype;
- дистанційний корегуючий контроль знань.

До другої складової відноситься самостійне виконання кейсів, створених на основі методичних матеріалів корпорації Microsoft (кейси «Використання контрольних засобів», «Використання інформаційно-комунікаційних засобів», «Використання інформаційно-узагальнюючих засобів», «Використання презентаційних засобів»).

До третьої складової відноситься навчальний практикум, у межах якого розроблений учителем економіки електронний засіб навчання впроваджується у навчальний процес.

Четверта складова – обмін слухачів, викладачів та ІТ-фахівців з досвідом використання інформаційних технологій на семінарах та круглих столах».

Особливістю цього етапу є те, що в його основу покладена керована самостійна робота слухачів без відриву від постійного місця роботи. Іншою важливою особливістю цього етапу є активне використання студентами навчально-інформаційного середовища закладу післядипломної педагогічної освіти у процесі самостійної пізнавальної діяльності.

Самостійна робота слухачів на дистанційному етапі підвищення кваліфікації виступає підготовкою до участі в підсумковій конференції, на якій слухачі мають представити (та захистити) колективні проекти зі створення електронного засобу навчального призначення, а також презентувати свій перспективний педагогічний досвід з використанням комп'ютерних засобів.

Четвертий, **контрольний етап** співвідноситься з модулем програми підвищення кваліфікації «Залікова сесія» і включає:

- консультування з питань конференції та тестування;
- презентацію результатів роботи над колективними проектами та презентацію власного досвіду слухачів з викладання економіки у рамках підсумкової конференції;
- вихідне тестування знань студентів з використанням авторського діагностичного комплексу (у межах вихідного комплексного діагностування).

Очікуваним результатом організації курсів підвищення кваліфікації вчителів економіки на засадах авторської моделі виступатиме підвищення рівню інформаційної культури.

Розроблена модель розвитку інформаційної культури вчителів економіки на курсах підвищення кваліфікації представлена на рис. 1.

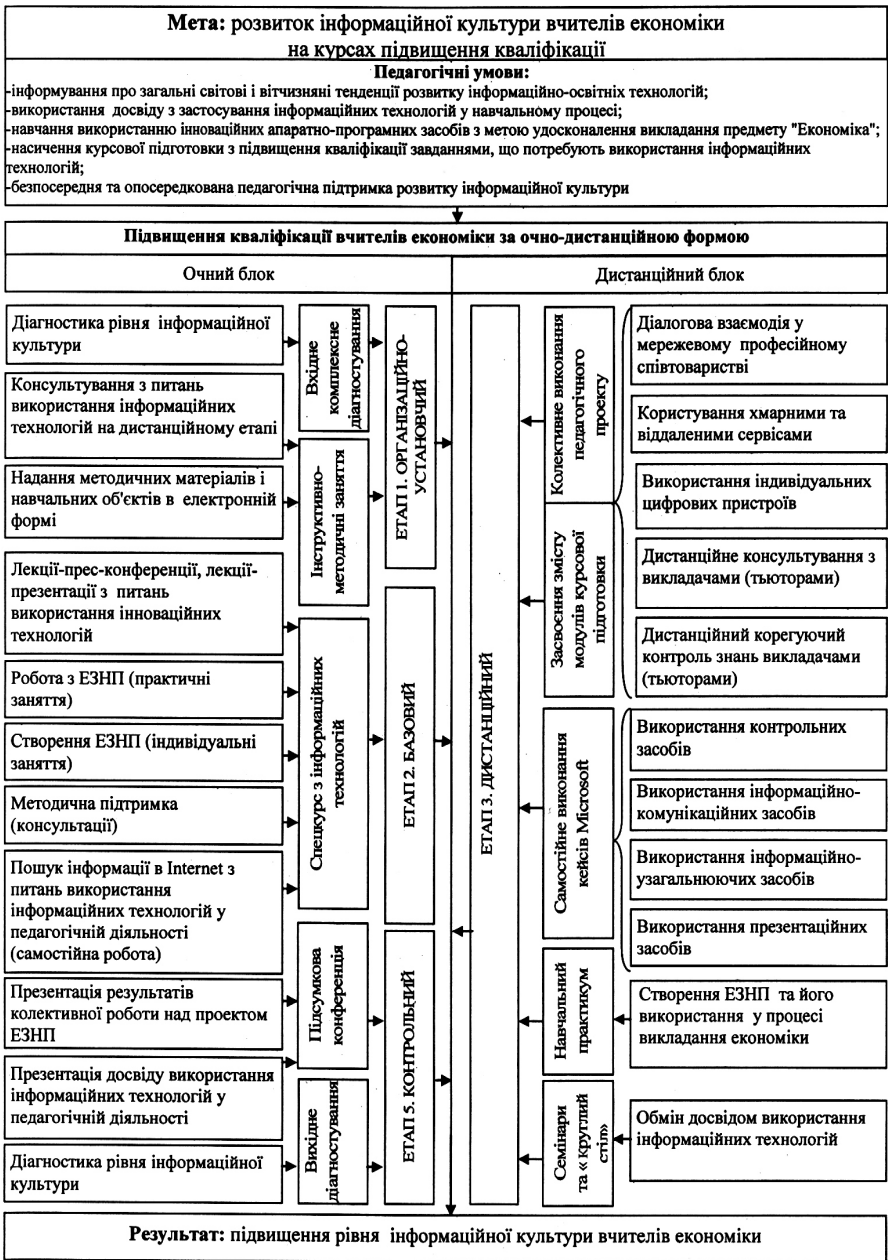

Рис. 1. Модель розвитку інформаційної культури вчителів економіки на курсах підвищення кваліфікації

Висновки. Таким чином, процесуально розвиток інформаційної культури вчителів економіки на курсах підвищення кваліфікації може бути представлено у вигляді моделі, що передбачає організаційно-настановчий, базовий, дистанційний, контрольний етапи. Зміст кожного етапу зумовлений окремим завданням, реалізація якого пов'язана з використанням визначених методів.

Приведені положення мають характер припущень та потребують експериментального підтвердження, на що й спрямовані наші подальші дослідження.

Список літератури

1. Афзалова А.Н. Дидактические условия формирования информационной культуры будущего учителя : на примере подготовки учителя права : Дис ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Афзалова А.Н. — Казань, 2008. — 208 с.

2. Бабенко Т.В. Формування інформаційної культури майбутніх учителів історії у процесі професійної підготовки: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Т.В. Бабенко. — Кіровоград, 2008. — 20 с. — укр.

3. Воротникова І.П. Система підготовки вчителів до використання інформаційних технологій у професійній діяльності у післядипломній освіті / І.П. Воротникова [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://loipro.lg.ua/konf_ikt.doc

4. Жалдак М.И. Система подготовки учителя к использованию информационной технологии в учебном процессе : Дис... в форме науч. доклада д-ра пед. наук : 13.00.02 / Жалдак Мирослав Иванович. — М., 1989. — 48 с. — Библиогр. : — С. 44-48.

5. Значенко О.П. Формування інформаційної культури майбутніх учителів гуманітарних дисциплін: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / О.П. Значенко. — К., 2005. — 20 с. — укр.

6. Клименко А.О. Формування інформаційної культури майбутніх педагогів у навчальній діяльності: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / А.О. Клименко. — 2010. — 20 с. — укр.

7. Коломієць А.М. Теоретичні та методичні основи формування інформаційної культури майбутнього вчителя початкових класів: автореф. дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / А.М. Коломієць. — К., 2008. — 42 с. — укр.

8. Коробков Р.И. Формирование готовности будущего учителя технологии и предпринимательства к применению информационных технологий в профессиональной деятельности : Дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Коробков Роман Иванович — Магнитогорск, 2003. — 213 с.

9. Подласый И.П. Педагогика. Новый курс : учебник для студ. пед. вузов : В 2-х кн. / И.П. Подласый. — М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. — Кн. 2. — 256 с.

10. Разинкина Е. М. Формирование готовности будущих учителей к использованию компьютерных информационных технологий в профессиональной деятельности : Дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Разинкина Елена Михайловна. — Магнитогорск, 2000. — 200 с.

11. Смирнова И. Н. Формирование профессиональной готовности будущего учителя экономики к использованию информационных технологий : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Смирнова Инна Николаевна. — Липецк, 2007. — 185 с.

12. Шевцова Л. А. Формирование готовности учителей к использованию новых информационных технологий в профессиональной деятельности средствами системы поддерживающего обучения: Дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Шевцова Людмила Алексеевна. — Н. Новгород, 2005. — 253 с.

13. Шиман О.І. Формування основ інформаційної культури майбутніх учителів початкової школи: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / О.І. Шиман. — К., 2005. — 20 с. — укр.

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ ЯК СВІТОГЛЯДНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ЦІЛІСНОМУ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОМУ
ПРОЦЕСІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ**

УДК: 378.013+613.7+331.702+371.302.81

Башавець Н.А.

У статті розглядаються методологічні підходи до формування культури здоров'язбереження як світоглядної орієнтації майбутніх фахівців у цілісному освітньо-виховному процесі вищого навчального закладу. Обґрунтовано аксіологічний, системний та гендерний підходи. Наголошено, що сформована у вищих навчальних закладах України система фізичного виховання студентської молоді недостатньо ефективна, що підтверджено фактом погіршення стану здоров'я студентської молоді, зниження її працездатності. Окреслено причини низького рівня сформованості культури здоров'язбереження як світоглядної орієнтації майбутніх економістів та напрямки подолання цієї проблеми.

Ключові слова: *методологічні підходи, формування культури здоров'язбереження, цілісний освітньо-виховний процес вищого навчального закладу.*

**МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ ФОРМИРОВАНИЯ КУЛЬТУРЫ
ЗДОРОВЬЕСБЕРЕЖЕНИЯ КАК МИРОВОЗЗРЕНЧЕСКОЙ
ОРИЕНТАЦИИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ В ЦЕЛОСТНОМ
УЧЕБНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ ВЫСШЕГО УЧЕБНОГО
ЗАВЕДЕНИЯ**

Башавец Н.А.

В статье рассматриваются методологические подходы формирования культуры здоровьесбережения как мировоззренческой ориентации будущих специалистов в целостном учебно-воспитательном процессе высшего учебного заведения. Обоснованы аксиологический, системный и гендерный подходы. Подчеркивается, что сформированная в высших учебных заведениях Украины система физического воспитания студенческой молодежи недостаточно эффективна, что подтверждается фактом ухудшения её состояния здоровья, снижения её работоспособности. Выделены причины низкого уровня сформированности культуры здоровьесбережения как мировоззренческой ориентации будущих специалистов и направления преодоления этой проблемы.